Проект Стратегия за предприемачество, дигитализация и иновации в област Стара Загора

Работна версия за дискусия
април 2024 г.

ОБЩИНА СТАРА ЗАГОРА

Проектът е финансиран от Европейския съюз чрез инструмента за техническа подкрепа и се изпълнява от PwC, в сътрудничество с Европейската комисия

Основни цели и резултати на проекта

Основна цел

Подпомагане изграждането на институционална и административна структурна реформа, целяща устойчив растеж, в сферата на предприемачеството, иновациите и дигитализацията (ПИД) в област Стара Загора и осигуряване на подкрепа за повишаване на капацитета, което да доведе до дългосрочно и устойчиво развитие на ПИД екосистемата

Специфични цели

Подпомагане на националните власти за подобряване на способността им за проектиране, изготвяне и имплементиране на реформи

Ключови предизвика-телства

- Стратегическо развитие
- Икономическа диверсификация
- Насърчаване на инвестиции и търговия
- Развитие на ПИД екосистема
- Изграждане на капацитет
- Управление и участие

Резултати

1. По-ефективна политика за предприемачество, иновации и дигитализация в област Стара Загора
2. Подобрен капацитет на властите и заинтересованите страни за стимулиране на икономическа и иновационна дейност в област Стара Загора

Ефективно и навременно насърчаване на предприемачеството, иновациите и дигитализацията в област Стара Загора

Доклади

1. Встъпителен доклад
2. Доклад за текущото състояние и анализ на пропуските в сферата на ПИД в област Стара Загора
3. Стратегия за подобряване на ПИД в област Стара Загора
4. Доклад за входящите инвестиции и промоционална кампания за насърчаване на търговията
5. Доклад за изграждане на капацитет на местни и регионални власти и ключови икономически партньори / оператори
6. Заключителен доклад

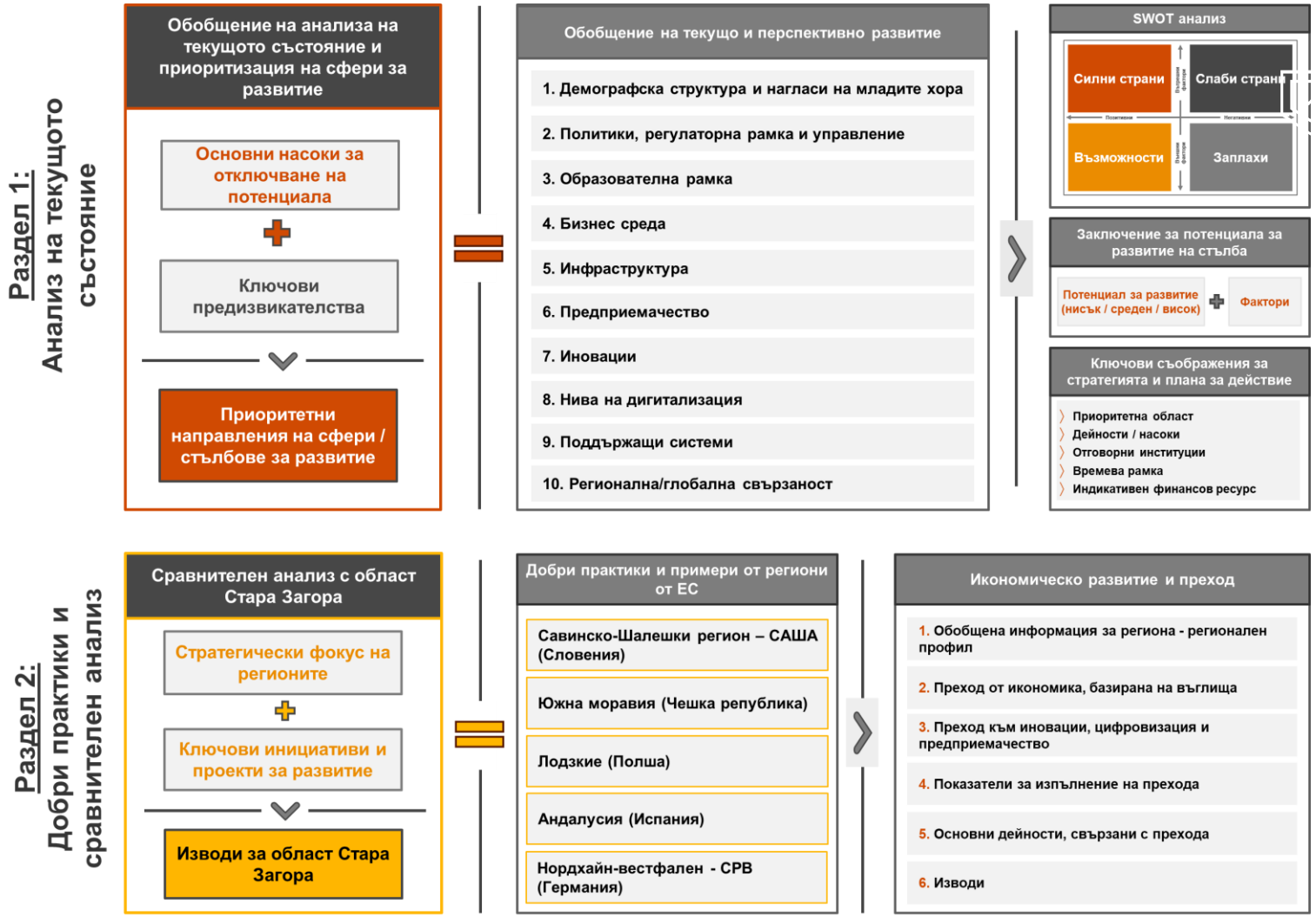
Текущата фаза е структурирана в **два основни раздела**

Раздел 1: Анализът на текущото състояние представя преглед на сегашната и перспективната ситуация, посредством десет ключови за ПИД стълба. Всеки от тях включва:

- преглед и анализ на **текущото и перспективното състояние;**
- **SWOT анализ и заключение.**

Раздел 2: Добри практики и сравнителен анализ представя сравнителен анализ, съпоставящ текущото състояние на ПИД с пет европейски региона. Секцията включва:

- въведение, обобщаващо **ключовите индикатори**, съпоставяйки регионите с областта;
- **сравнителен анализ** на стратегическите приоритети и ключовите инициативи, предприети в регионите;
- **изводи на високо ниво**, които да бъдат отправна точка за структуриране на стратегията и плана за действие.

Напускането на младите хора е **сигнал за важността от създаването на работещи инициативи в ПИД**

Младите смятат, че областта предоставя:

- **привлекателна среда** за живот и кариерно развитие;
- **адекватни образователни и професионални възможности,** които отговарят на техните нужди.

На фона на това голям процент от тях е неутрален в това **дали ще остане да живее в областта дългосрочно.**

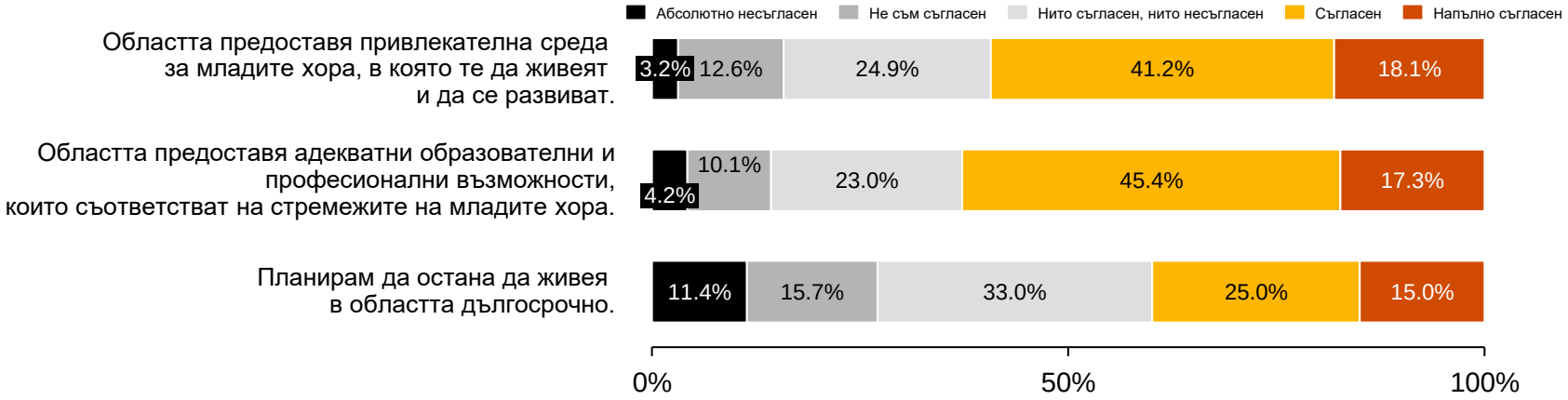
Сред **основните причини за оставане са**:

- подходяща среда за живот и семейство;
- възможност за развитие и растеж на работното място;
- по-високи заплати.

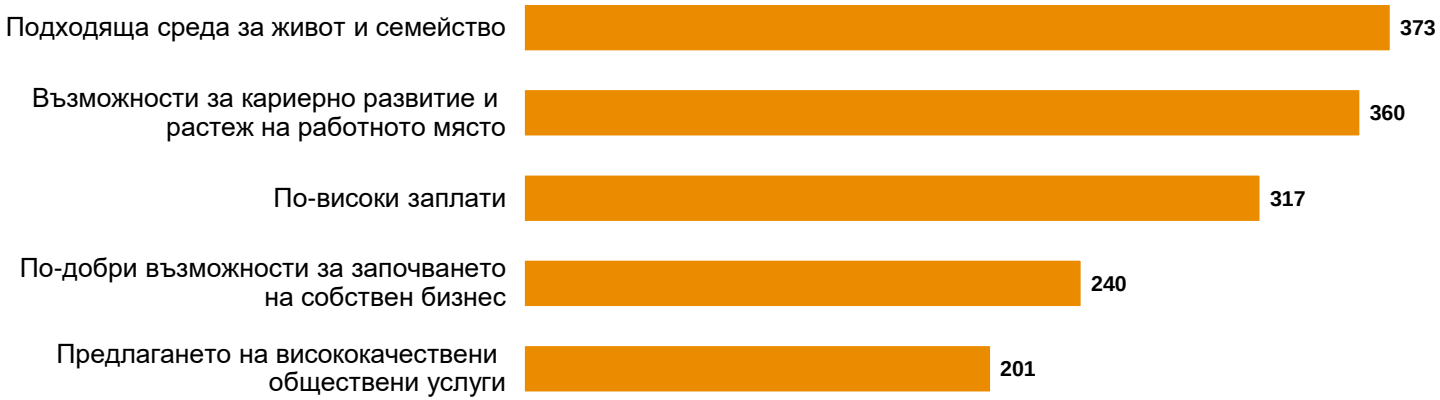
Малка част от тях смятат, че се нуждаят от:

- по-добри възможности за започването на собствен бизнес (индикатор за **ниска предприемаческата активност и слабо развита предприемаческа култура)**

Атрактивност на област Стара Загора за младите хора (март 2024 г.)

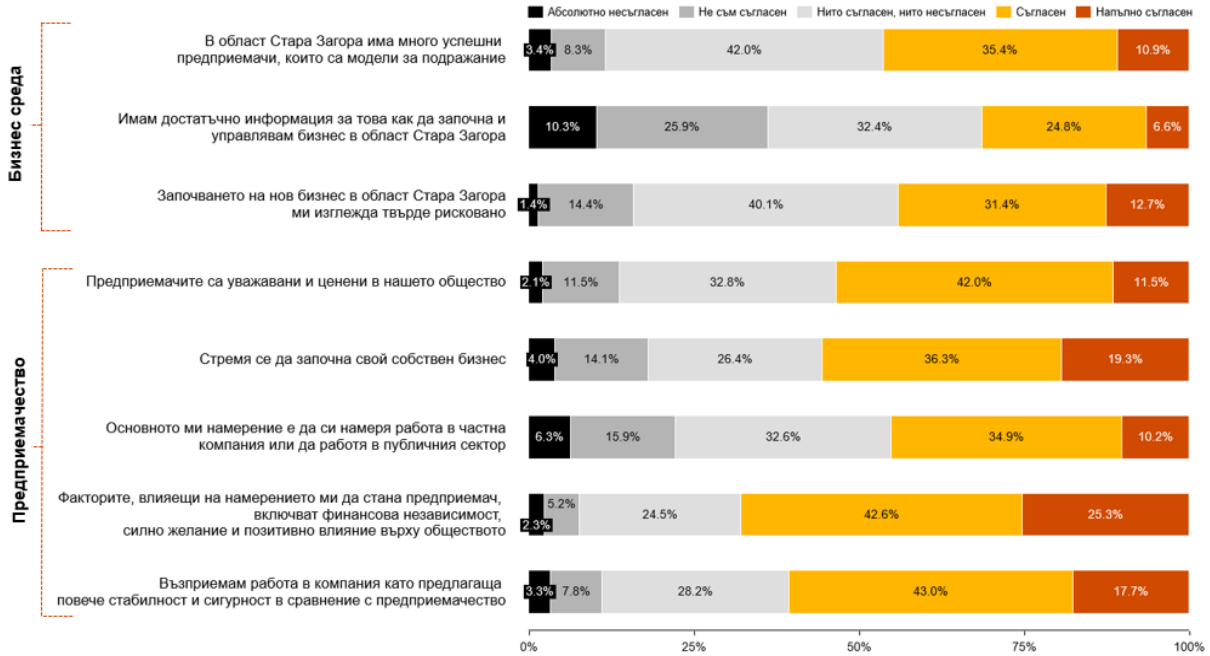

Причини за оставане в област Стара Загора (март 2024 г.)

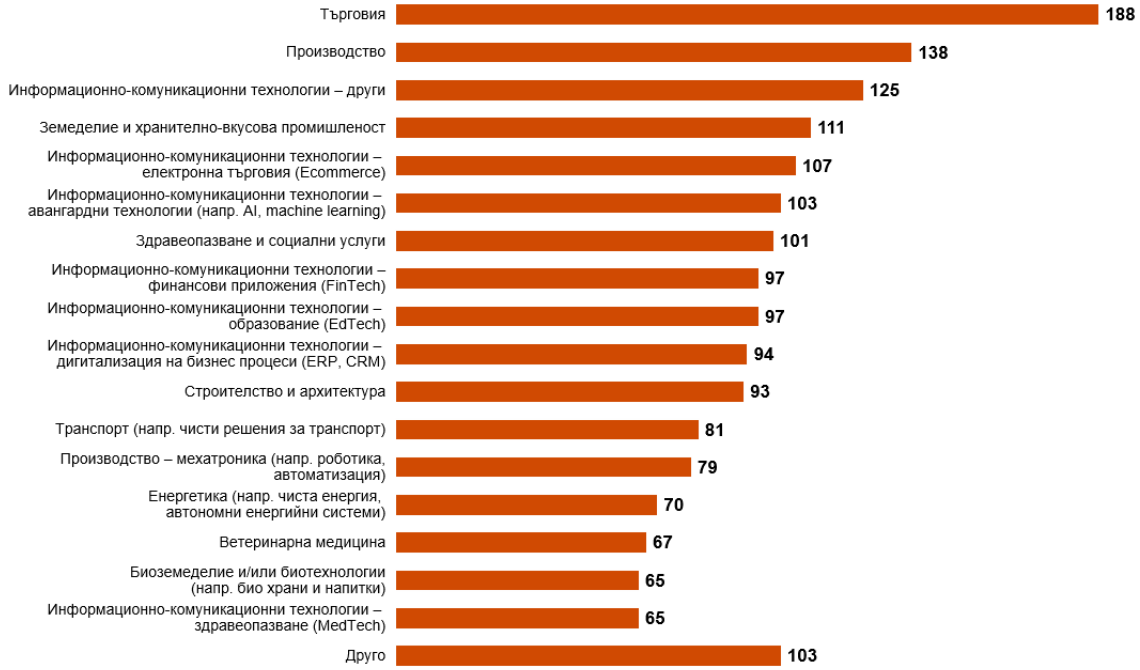

Младите имат идеи предимно **в ИКТ**, както и в традиционни за икономическия профил на областта сектори, като **Търговия и Производство**

Нагласи и идеи на младите хора към предприемаческата бизнес среда и предприемачество в област Стара Загора (март 2024 г.)

Основни области, в които младите хора имат идеи и искат да започнат предприемачески начинания (март 2024 г.)

Стратегически приоритетни направления, фокус на Проекта - **Предприемачество**

Висок потенциал за развитие

КП - СП времева рамка

Бъдещите предприемачи търсят **по-добра среда** за реализация на идеите си:

- **ниски нива на предприемачество** - ограничени знания и умения
- **ниско ниво на информираност** за възможностите за подкрепа/ финансиране

Въпреки това се забелязва:

- **положителна нагласа** на младите към предприемачеството
- **добри примери** за предприемачи и иновативни бизнеси

Основни насоки за отключване на потенциала и развитие на стълба

- **Услуги в подкрепа на предприемачеството** и насърчаване на мисленето
- Централен **областен инкубатор** и/или местни общински инкубатори
- **Интегрирана централизирана система** за подпомагане на предприемачеството
- **Насърчаване на нагласите и заинтересоваността** на хората (конкретно младите) към предприемачество

Ключови предизвикателства

- Промяна в нагласите и **придобиване на предприемаческо мислене** от населението
- **Ниско ниво на подпомагащи системи** и/или **ограничена информираност** за възможностите за подкрепа
- **Отлив на хора** с предприемаческо мислене
- **Промени в образователната система** за подобряване на обучението в началното/средното образование **зависи от националното ниво**

Стратегически приоритетни направления, фокус на Проекта - **Иновации**

Среден до висок потенциал за развитие

СП - ДП времева рамка

Неразвитата иновативната екосистема:

- ниски нива на НИРД инвестиции
- ограничено взаимодействие между частния и научния сектор
- ниско използване на иновационно финансиране

Областта има наличие на научни институции, изградена НИРД база и компетенции в:

- земеделието и технологиите (машинно инженерство)
- високотехнологични производства (мехатроника и хидравлика)

Силни страни	**Слаби страни**
› Налични научни институции и НИРД база › Сравнително **висок дял заявки за патенти** › Сравнително **висок дял на инвестиции в НИРД** в металообработване и машиностроене	› **Ниски нива на иновации в предприятията и НИРД инвестиции** › **Ограничено взаимодействие**, и **ниски нива** на комерсиализация / технологичен трансфер › **Ограничено използване на** иновационно **финансиране**
Възможности	**Заплахи**
› **Иновации, подкрепящи технологична модернизация на** климатична неутралност › **Иновационна специализация** в машинно инженерство, мехатроника, хидравлика, земеделие › **Източници за финансиране на иновации**	› **Отлив на млади хора**, вкл. на млади учени и добри НИРД кадри › Задълбочаване на **отдалечеността** между частния и научния сектор › **Иновационна / технологична изостаналост**

Позитивни — Негативни

Вътрешни фактори

Външни фактори

Основни насоки за отключване на потенциала и развитие на стълба

- **Промяна** на нагласите относно иновации
- **Създаване на** интегрирана иновационна екосистема
- Използване на **съществуващата НИРД база и компетенции**, чрез фокусирането им към практически приложими научни разработки / иновации и трансфер на технологии
- **Насърчаване** на развоя на **иновации**, подкрепящи **зеления преход**

Ключови предизвикателства

- **Трудна промяна на нагласите** относно иновации
- **Ниски нива на технологичен трансфер**, инвестиции в НИРД и неоползотворяването на финансови източници
- **Ниска заинтересованост към иновационни инициативи** на частния сектор в областта и ограничено взаимодействие между частния и научния сектор

Стратегически приоритетни направления, фокус на Проекта - **Дигитализация**

Среден до висок потенциал за развитие

КП - ДП времева рамка

- **Нивата на дигитализация са ниски**, въпреки добрия достъп до интернет и сравнително доброто наличие на електронни административни услуги (ЕАУ)
- **ИКТ сектора** и стартиралият **ЕЦИХ**, могат да бъдат **ключови партньори** при подобряване на **дигитализацията**, но трябва да бъдат **подкрепени от инициативи** за повишаване на уменията и развиване интегрирана система за ЕАУ

	Позитивни	Негативни
Вътрешни фактори	**Силни страни** › **ИКТ предприятия**, предлагащи решения за дигитализация › **Електронни административни услуги** в общините › Добър **достъп до интернет** › Развитие на **ЕЦИХ Загоре**	**Слаби страни** › **Ниски нива** на дигитализация в частния сектор › **Ниска използваемост** на ЕАУ › **Ниско ниво** на използване на интернет › **Ограничено усвояване на финансиране** за дигитализация
Външни фактори	**Възможности** › Внедряване на **дигитални технологии** в предприятията чрез **партньорства** с ИКТ сектора › Насърчаване на **ЕАУ** › Подобряване на **дигиталните умения** › Източници за **финансиране на дигитални инициативи**	**Заплахи** › **Трудна промяна на нагласите** към дигитализация, с оглед на застаряващото население и миграцията › **Дигитална / технологична изостаналост**

Основни насоки за отключване на потенциала и развитие на стълба

- **Областен център за дигитализация**, за цифрови иновации, внедряване на приоритетни дигитални технологии и други дигитални инициативи
- **Дигитализация** и внедряване на дигитални технологии в предприятията
- **Развиване на дигитални умения** на работната сила, служителите на публичната администрация, населението и въвеждане на учебни програми / инициативи, подпомагащи развитието на дигитални умения от ранна възраст
- Прилагане на **областни цифрови платформи** и инициативи за електронно управление

Ключови предизвикателства

- **Трудна промяна на нагласите** по отношение на ползите от дигитализация
- **Увеличаването** на използваемостта на ЕАУ **зависи от** интеграция между различните административни системи и структури на **национално ниво**

Благодарим!

© 2024 PwC. Всички права запазени. В този документ, “PwC” се отнася до ПрайсуотърхаусКупърс България ЕООД, която е фирма-членка на ПрайсуотърхаусКупърс Интернешънъл Лимитид, всяка от чиито фирми-членки е отделно юридическо лице. Моля, посетете www.pwc.com/structure за повече детайли.

Този документ е изготвен с финансовата подкрепа на Европейския съюз. Изразените в него виждания по никакъв начин не могат да бъдат възприети като отражение на официално становище на Европейския съюз.

Приложение

Стълбовете на ПИД са с най-основно значение като **стратегически приоритетни направления**

В допълнение към тях следва да бъдат включени и стълбовете Образование и Бизнес среда като приоритетни направления - това са сферите, които:

- могат да имат най-всеобхватно въздействие върху ПИД екосистемата;
- могат да бъдат развити чрез местни инициативи на заинтересованите страни от област Стара Загора и;
- се основават основно на подход отдолу-нагоре (*bottom-up*).

Останалите пет стълба не се предвижда да бъдат отделни приоритетни области и следва да бъдат структурирани като хоризонтални направления, с подкрепяща роля за развитието на основните пет приоритетни направления.

- Те включват **сфери, ограничени от външни фактори и/или решения и политики на национално ниво.**

Добри примери и инициативи от други региони за **стратегическите приоритетни направления**

Стълб	Предприемачество	Иновации	Дигитализация
Добри примери и инициативи на фокус	〉 **Лодзки за бизнеса (Полша)** – система за подкрепа, вкл. безплатно работно пространство, менторство и експертно консултиране. 〉 **Инкубатор САША (Словения)** – инкубатор, предоставящ насоки, стратегическа подкрепа, бизнес консултиране, финансови стимули и контакти между опитни ментори и начинаещи предприемачи с цел трансфер на знания 〉 **Програма „Минерва“ (Андалусия (Испания)** - инструмент за ускорен растеж за новосъздадени предприятия 〉 **Стартиращ център СРВ (Германия)** – предоставящ информация на начинаещи предприемачи, оценка на бизнес идеи и насоки за финансиране с цел по-голяма успеваемост на създадени предприятия	〉 **Създаване на центрове за технологичен трансфер към университетите (Лодзки, Полша)** – насърчаване на комерсиализацията на научните разработки за достигане на TRL 9 и работа с частния сектор по конкретни запитвания / нужди 〉 **Южноморавски център за иновации JIC (Южна Моравия, Чехия)** – вкл. четири бизнес инкубатори за иновативни технологии и предоставя подкрепа за иновации, консултации и партньорски услуги чрез Enterprise Europe Network 〉 **TecHub I4.0 (САША, Словения)** – индустриален и технологичен парк за подкрепа на технологичните предприятия в региона с помощта на усъвършенствана индустриална инкубация, вкл. предоставяне на съоръжения и база за прототипизиране в областта на Индустрия 4.0 〉 **Зелена водородна долина (Андалусия, Испания)** – проект за зелена водородна енергия за насърчаване на производството и използването на водород като чист енергиен източник	〉 **Център за цифрови иновации (Андалусия, Испания)** – цифрова екосистема за насърчаване на конкурентоспособността и предприемачеството чрез дигитализация, вкл. внедряване на технологии и организиране на обучения (на принципа на ЕЦИХ) 〉 **План за цифрово обучение в Андалусия** – с цел всеки сектор (граждани, специалисти, публични органи) да придобие основните цифрови умения, необходими за пълноценно включване в цифровата сфера 〉 **Центрове за цифрова икономика (СРВ, Германия)** – открити пет центъра на цифровизация с цел подпомагане на цифровата трансформация чрез насърчаване на новосъздадени предприятия за цифрови иновации, създаване на разнообразна цифрова общност чрез центрове (хъбове) и национални мрежи

Идентифицирани **ключови приоритетни направления** за развитието на областта - **Образование**

Среден до висок
потенциал за развитие

СП - ДП
времева рамка

- Обучение във **всички** образователни степени
- **Ограничени** образователни **направление за ПИД** и съвременни технологии
- **Структурни различия** с икономическия профил на областта

Наличието на университет и професионално образование е **предпоставка за развитие** на съвременни и технологични умения, при условия на:

- **добра връзка** м/у образователните институции и частния сектор
- **връзки** с други образователни институции от страната и чужбина

Основни насоки за отключване на потенциала и развитие на стълба

- **Актуализация** на образователната система спрямо текущите потребности
- **Развитие** на образователна среда с насока към съвременни образователни направления
- **Извънкласни дейности**, фокусирани върху **основни умения в ПИД**
- Представяне на **успешни примери и менторство** в средното образование
- **Подобряване квалификацията и мотивацията** на преподавателите и директорите и привличане на преподаватели в Тракийския университет
- **Нови специалности** за следдипломна квалификация за традиционни и перспективни сектори
- **Обучения за предприемачество** чрез формални програми

Ключови предизвикателства

- **Зависимост** решения **на национално ниво** -изразено наличие на структурни казуси

Идентифицирани **ключови приоритетни направления** за развитието на областта – **Бизнес среда**

Висок потенциал за развитие	**КП - СП** времева рамка

- **Развита индустриална икономика**, включваща сектори с добавена стойност и средна / висока технологичност
- **силно зависима** от енергийния сектор
- **ограничена работна сила**

Бизнес средата е **благоприятна** за инвеститори:

- добра локация и транспортна свързаност, ниски данъци
- **потенциал** за икономическа диверсификация във високотехнологични сектори чрез развиване на износ и привличане на инвестиции

Силни страни	**Слаби страни**
Развита индустриална икономика и сектори с добавена стойност в производството и енергетиката **Благоприятна** бизнес среда с ниски данъци и такси **Засилен** инвестиционен **интерес**	**Висока зависимост** на местната икономика от въгледобивната и енергийната промишленост **Ограничени инвестиции** в традиционните за областта сектори
Възможности	**Заплахи**
Потенциал за висока БДС и алтернативна заетост в експортно ориентирани средно- / високотехнологични производства **Потенциал** за развитието на иновативни високотехн. сектори **Потенциал** за привличане на инвестиции	**Ограничен брой** на алтернативни икономически дейности **Задържане на нивото на ограничена инвестиционна активност**, което да ограничи развитието на ПИД

Вътрешни фактори

Външни фактори

Позитивни

Негативни

Основни насоки за отключване на потенциала и развитие на стълба

- Създаване и развиване на **клъстерни организации за обмен на знания между частния сектор** , специалистите и академичните среди, насърчаване на иновациите, образованието, предприемачеството, изграждането на контакти и партньорства и маркетинговата дейност
- Насърчаване на силните икономически сектори
- Насърчаване на **диверсификацията** чрез **привличане** на иновативни и високотехнологични инвестиции
- **Използване на възможностите** от зеления преход, като например фокусиране на кадрите в инициативи, свързани с ниско-въглеродна икономика

Ключови предизвикателства

- **Висока зависимост** от секторите на добивната и енергийна промишленост
- **Ограничено наличие на** квалифицирана **работна сила**, най-вече в малките общини и населени места

Добри примери и инициативи от други региони свързани с **ключовите приоритетни направления**

Стълб	Образование	Бизнес среда
Добри примери и инициативи на фокус	〉 **Индустриален и образователен парк – Център на бъдещето (САША, Словения)** – предоставяне на образователни услуги, които насърчават иновациите в икономиката, възобновяемата енергия и опазването на околната среда 〉 **Публичният институт за развитие на висшето образование Велене CRTI SAŠA (САША, Словения) –** създаден чрез сътрудничество между публична администрация и търговско-промишлената палата. Включва университети, образователни институции и организации за заетост, като цели чрез проучвания и участие в подготовката на учебния материали да синхронизира програмите за висше образование с текущите икономически потребности	〉 **Развити тематични клъстери и асоциации (Лодзки, Полша)** – действащи клъстерни организации (логистичен клъстер LODZistics; ИКТ Клъстер; Клъстер Биоикономика), с основна цел развитие на съответния сектор в региона, взаимодействие и кооперация и подкрепа на развиващите се компании 〉 **Клъстер „Produktion NRW“ (СРВ, Германия)** – насърчаване на сътрудничеството между предприятия, институции и професионални мрежи в сектора на машиностроенето, мехатрониката и технологиите, вкл. чрез център за обмен на знания, семинари и събития и популяризиране на цифровите технологии (конкретно на Индустрия 4.0)

Подпомагащи направления с хоризонтална насоченост

	Поддържащи системи		Регионална / глобална свързаност		Демографска структура и нагласи на младите хора		Политики, регулаторна рамка и управление		Инфраструктура	
	Висок потенциал за развитие	**КП** времева рамка	**Среден до висок** потенциал за развитие	**КП - СП** времева рамка	**Среден (КП) до висок (ДП)** потенциал за развитие	**КП - ДП** времева рамка	**Среден до висок** потенциал за развитие	**КП - СП** времева рамка	**Среден до висок** потенциал за развитие	**КП** времева рамка
Основни насоки за развитие	〉 **Развитие на** съществуващите поддържащи системи 〉 **Съвместна работа** на различните институции и организации 〉 **Създаване** на локални офиси за предоставяне на **експертно консултиране, менторство, съвместна работа** и др. 〉 Създаване на **дигитална карта на инвестиционните зони**		〉 Развитие на **регионални и глобални сътрудничества** 〉 **Обмяна** на добри практики, знания, умения и технологии 〉 Създаване на **маркетинговата стратегия за промотиране** 〉 Структурирано **използване на международни представителства** 〉 **Провеждане на икономически форум / панаир / конференция**		〉 **Икономическа диверсификация** и предоставяне на **атрактивни кариерни възможности** 〉 **Развиване** на пазара на труда 〉 **Дейности**, свързани с ПИД, **които да мотивират младите** да останат или да се върнат 〉 Въвеждане на **схема за подпомагане** на „цифрови номади“		〉 **Стратегически фокус** на областно ниво 〉 **Създаване на звена** за развитие на областта и инициране на реактивност 〉 **Определяне на интелигентна специализация** (стратегически ниши) спрямо икономическия профил на областта 〉 **Използване достъпните източници на финансиране**		〉 Използване на наличната **електроенергийна инфраструктура** за **стимулиране на инвестиции** 〉 **Развиване на цифровата инфраструктура** 〉 Наличие на **площи за индустриални инвестиции** 〉 Създаване на **офис пространства** 〉 Развитие на **съществуващата инфраструктура за НИРД**	
Ключови предизвикат.	〉 **Фрагментирана информация** и **неяснота** на частния сектор за възможностите за подкрепа 〉 **Ограничен капацитет** и ресурси на заинтересованите страни		〉 **Зависимост от** регионалните и глобални **партньори** 〉 **Конкуренция** м/у заинтересованите страни на национално ниво		〉 **Намаляващо и застаряващо население** 〉 **Отлив на млади** и несигурност за бъдещето развитие на областта		〉 **Силна зависимост** от националното ниво 〉 **Ограничено взаимодействие** между общините в областта 〉 **Ограничен местен капацитет**		〉 **Отдаването** на **големи терени** и изпълнението на **големи инфраструктурни проекти** изискват значителен ресурс и **подлежат на решения** на **национално ниво**	